

НАЦИОНАЛНА АГЕНЦИЯ ЗА ПРИХОДИТЕ
ЦЕНТРАЛНО УПРАВЛЕНИЕ

1000 София, бул. "Княз Дондуков" № 52, тел: 0700 18 700, факс: (02) 9859 3099

изх. № 20 - 00 - 19
дата . 01.02.2016..

ДО
ТД НА НАП

ДИРЕКЦИЯ ОДОП

Относно: Закон за изменение и допълнение на Данъчно-осигурителния процесуален кодекс, обнародван в Държавен вестник брой 94 от 4.12.2015 г.

Настоящото становище се издава на основание чл. 10, ал. 1, т. 10 от Закона за Националната агенция за приходите и има за предмет извършените със Закон за изменения и допълнения на Данъчно-осигурителния процесуален кодекс (ЗИД на ДОПК), обнародван в Държавен вестник брой 94 от 4.12.2015 г. с Указ № 234 от 1.12.2015 г. на Президента на Република България, промени в Данъчно-осигурителния процесуален кодекс (ДОПК), приети от XLIII Народно събрание на 20 ноември 2015 г.

Не е предмет на разглеждане в настоящото новият Раздел Ша, уреждащ автоматичен обмен на финансова информация в областта на данъчното облагане и свързаните с него административнонаказателни разпоредби, въвеждащи в българското законодателство Директива 2014/107/ЕС на Съвета от 9 декември 2014 г. за изменение на Директива 2011/16/ЕС по отношение на задължителния автоматичен обмен на информация в областта на данъчното облагане (ОВ, L 359/1 от 16 декември 2014 г.).

Законът влиза в сила на 1 януари 2016 г. с изключение на § 66, т. 1 относно електронната информационна система, който влиза в сила от 1 януари 2017 г.

I. Измененията и допълненията в ЗИД на ДОПК могат да бъдат обединени в три основни групи:

1. Прецизиране на действащи разпоредби с цел оптимизиране на процеса по установяване на данъци и задължителни осигурителни вноски и улесняване на междуинституционалното взаимодействие;

2. Подобряване на нормативната уредба по принудително събиране на публичните вземания и повишаване на събираемостта, както и синхронизиране и уеднаквяване на нормативната уредба по събиране на публичните и частните вземания;

3. Промени в Закона за Националната агенция за приходите, свързани с функционалните компетентности на агенцията по събиране на публичните вземания и по приемане, съхранение, управление и продажба на конфискувани, отнети и изоставени в полза на държавата имущества и на имущества, придобити от държавата в производство по несъстоятелност.

II. Изменени и допълнени са следните разпоредби:

1. Във връзка с осъществяване на фискален контрол в:

- чл. 12, ал. 2, т. 5 думата „пристигане“ се заменя с „разтоварване/получаване“;
- чл. 13, ал. 2, т. 3 думата „пристигане“ се заменя с „разтоварване/получаване“.

Направените промени, са свързани с повишаване на ефективността на проверките по фискален контрол върху движението на стоки с висок фискален риск. С промяната на чл. 12,

ал. 2, т. 5 от ДОПК в изпълнение на правомощията си по фискален контрол органът по приходите изисква от водача на проверяваното транспортно средство да заяви очаквания час на разтоварване/получаване на стоката, респективно с предложението за промяна на чл. 13, ал. 2, т. 3 за водача на проверяваното транспортно средство се предвижда задължение да заявява пред органа по приходите очаквания час на разтоварване/получаване на стоката. Практиката по осъществяване на фискалния контрол показва, че времето на пристигане на стоката, обект на контрол, се разминава с часове с времето на нейното разтоварване или получаване.

2. По отношение на отговорността по чл. 19 от ДОПК.

Член 19 от ДОПК се изменя така: „Чл. 19. (1) Който в качеството си на член на орган на управление, управител, прокуриснт, търговски представител, търговски пълномощник на задължено юридическо лице по чл. 14, т. 1 и 2, укрие факти и обстоятелства, които по закон е бил длъжен да обяви пред органа по приходите или публичния изпълнител и вследствие от това не могат да бъдат събрани задължения за данъци или задължителни осигурителни вноски, отговаря за несъбраното задължение.

(2) Който в качеството си на управител, член на орган на управление, прокуриснт, търговски представител, търговски пълномощник, както и всяко друго упълномощено лице, осъществявало дейност по управление на задължено юридическо лице по чл. 14, т. 1 и 2, недобросъвестно извърши плащания в натура или в пари от имуществото на задълженото лице, представляващи скрито разпределение на печалбата или дивидент, или отчужди имущество на задълженото лице безвъзмездно или по цени, значително по-ниски от пазарните, вследствие на което имуществото на задълженото лице е намалало и по тази причина не са изплатени данъци или задължителни осигурителни вноски, отговаря за задължението до размера на извършените плащания, съответно до размера на намалението на имуществото.“

Направената промяна в разпоредбата на чл. 19 от ДОПК е свързана с разширяването на отговорността за несъбраните задължения за данъци и задължителни осигурителни вноски освен от задълженото лице, но и от член на орган на управление, управител, прокуриснт, търговски представител, търговски пълномощник, в случаите, когато са укрили факти и обстоятелства, подлежащи на обявяване пред органите по приходите и в следствие на това не могат да бъдат събрани задължения за данъци и задължителни осигурителни вноски. Практика при осъществяването на данъчните измами е използването на подставени лица без имущество, които не осъществяват дейност за задълженото лице, на което изцяло привидно са управители. Дейността се осъществява изцяло от упълномощени лица, участници в данъчната измама и след натрупване на задължение от търговеца, възлагането на отговорност по чл. 19 от ДОПК е лишено от смисъл и практически ненужно, доколкото управителят не притежава имущество. Промяната в разпоредбата разширява полезността на този институт в борбата срещу данъчните измами.

3. Относно електронното съхраняване на информация.

Извършени са промени в чл. 38 като:

- се създава нова ал. 3: „Задължените лица, които при създаването и обработката на цялата или на част от информацията по ал. 1 използват информационни системи, продукти или архиви, съхраняват създадените данни в електронен вид за периода по ал. 1 независимо от съхранението им на друг носител.“;

- досегашната ал. 3 става ал. 4 и в нея след думите „по ал. 1“ се добавя „и 3“.

Промяна в чл. 39 като:

- в заглавието думата „счетоводна“ отпада;

- след израза „достъп до“ се добавя „счетоводната и търговската информация от“.

Направените изменения в чл. 38 и чл. 39 от ДОПК, чрез които се регламентира съхранението на създадената в електронен вид информация, независимо от разпечатките и от водене на счетоводството на хартиен носител, както и достъпа до този вид информация целят да се подобри контролната дейност на НАП и постигането на ефективен процес, в който да се

използва в максимална степен електронно съхраняваната информация от задължените лица по начин, защитаващ в максимална степен техните интереси и интересите на държавата при упражняване на правомощията ѝ по данъчно-осигурителен контрол за минали периоди.

4. Относно разкриването на данъчна и осигурителна информация.

Извършена е промяна в чл. 73, ал. 2 като:

- в т. 3 след думата „раздел“ се добавя „III а“ и се поставя запетая;

- в т. 5 след думите „Общата селскостопанска политика“ се добавя „и Общата политика в областта на рибарството“. По този начин е увеличен броят на хипотезите, при които разкриването на данъчна и осигурителна информация от органите по приходите, не представлява нарушение на задължението им за нейното опазване.

Променена е разпоредбата на чл. 74, ал. 1 от ДОПК като:

- т. 3 е придобила следното съдържание:

„3. писмено искане на Главния прокурор, управителя на Националния осигурителен институт или директора на съответното териториално поделение на Националния осигурителен институт, директора на Агенция „Митници“ или началника на съответната митница, председателя на Държавна агенция „Национална сигурност“ или оправомощени от него длъжностни лица, директора на Агенцията за държавна финансова инспекция, председателя на Комисията за защита на конкуренцията или оправомощени от него длъжностни лица, председателя на Комисията за отнемане на незаконно придобито имущество и директорите на териториалните ѝ дирекции, председателя на Сметната палата, председателя на Националния статистически институт, председателя на Държавната комисия по хазарта - при необходимост във връзка с осъществяване на определените им в закона правомощия.“

Видно от промяната, текстът „ръководителите на Държавна агенция „Национална сигурност“, Агенцията за държавна финансова инспекция, Комисията за отнемане на незаконно придобито имущество“ е прецизиран и в настоящата редакция, вместо да се използват думите „ръководителите на“, са посочени изрично длъжностите на лицата (органите), които могат да отправят писмени искания за разкриване на данъчна и осигурителна информация. Така се преодоляват създаваните в практиката неясноти и различни тълкувания на понятието „ръководители“, най - вече по отношение на неговия обхват, и се осигурява възможност за еднакво прилагане на разпоредбата.

- създават се т. 5, 6 и 7:

„5. писмено искане на генералния директор на Европейската служба за борба с измамите или определено от него лице – във връзка с провеждано административно разследване;

6. писмено искане на митнически орган във връзка с осъществяване на правомощията му, при условия и по ред, определени от изпълнителния директор на Националната агенция за приходите;

7. искане на министъра на финансите или друг определен в закон орган във връзка с правомощията им по чл. 31 от Гражданския процесуален кодекс и чл. 3 от Закона за международния търговски арбитраж.“

С направеното допълнение в чл. 74, ал. 1 от ДОПК се разширява кръгът от органи с право на достъп до данъчна и осигурителна информация. Такива вече са:

- органите на Европейската служба за борба с измамите (ОЛАФ)- т. 5 на чл. 74, ал. 1 от Кодекса. Предоставянето на данъчна и осигурителна информация на Европейската служба за борба с измамите е необходимо за нуждите на провежданите от нейните органи разследвания, както и с оглед задълбочаването на сътрудничеството между европейските и българските компетентни власти, съгласно Регламент (ЕС, Евратом) № 883/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 11 септември 2013 година относно разследванията, провеждани от Европейската служба за борба с измамите (OLAF), и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1073/1999 на Европейския парламент и на Съвета и Регламент (Евратом) № 1074/1999 на Съвета (Регламент № 883/2013). Към момента, за целите на външни разследвания по смисъла на чл. 3

от Регламент № 883/2013, ОЛАФ упражнява правомощия за извършване на проверки и инспекции на място в държавите-членки, за нуждите на които се изисква данъчна и осигурителна информация. За осигуряване на по-ефективно взаимодействие между органите на ОЛАФ и органите на НАП при прилагането на Регламента, се създава изрично правно основание за разкриване на данъчна и осигурителна информация по искане на генералния директор на Европейската служба за борба с измамите или определено от него лице, с цел успешното провеждане на разследванията на злоупотреби със средства на Европейския съюз;

- митническите органи – т. 6 на чл. 74, ал. 1 от Кодекса, като е предвидена възможност тези органи да отправят писмени искания за разкриване на данъчна и осигурителна информация, когато такава им е необходима за осъществяване на правомощията им. Изпълнителният директор на НАП е овластен да определи условията и реда за осъществяването на новосъздадената възможност по отношение на митническите органи;
- министърът на финансите или друг определен в закон орган, който представлява РБ в съдебни или арбитражни производства – т. 7 на чл. 74, ал. 1 от Кодекса. Съгласно чл. 31 от Гражданския процесуален кодекс и чл. 3 от Закона за международния търговски арбитраж, държавата се представлява от министъра на финансите или от други, овластени от законодателя органи. С цел създаване на възможност за ефективното упражняване на посоченото правомощие и защитата на държавния интерес, е създадено правно основание за предоставяне на данъчната и осигурителна информация, необходима за справедливото разрешаване на отнесения за решаване пред съответния съд или арбитраж спор.

- алинея 3 на чл. 74 е изменена така:

„ (3) Длъжностните лица от инспекторатите на Националната агенция за приходите и Агенция "Митници" имат право на достъп до всички сведения и документи в приходната администрация във връзка с извършваните от тях проверки. Те са длъжни да пазят в тайна данните, представляващи данъчна и осигурителна информация, станали им известни във връзка с изпълнение на служебните им задължения, включително и след прекратяване на правоотношенията им със съответната агенция.“

Новата редакция на разпоредбата е свързана със създаването на звена „Инспекторат“ в НАП и АМ. На длъжностните лица от инспекторатите на двете агенции е дадено право на достъп до всички сведения и документи в съответната приходна администрация, във връзка с извършваните от тях проверки, като е запазено задължението да пазят в тайна данните, представляващи данъчна и осигурителна информация, станали им известни във връзка с изпълнение на служебните им задължения, включително и след прекратяване на правоотношенията им със съответната агенция.

5. Относно регистъра и базите данни за задължените лица.

В чл. 82 са направени следните изменения и допълнения:

А. В ал. 3 се създава изречение второ: „Данните по чл. 81, ал. 1 за чуждестранните физически лица с адресна регистрация на краткосрочно и продължително пребиваващи се вписват служебно от съответната компетентна териториална дирекция въз основа на данните, съдържащи се в Единния регистър за чужденците, поддържан в Министерството на вътрешните работи.“

Б. В ал. 4 думите „от търговския регистър, съответно от регистър БУЛСТАТ“ се заменят с „по ал. 3“.

Целта на промяната е създаване на законово основание НАП да получава информация за личните данни на чужденците от Министерството на вътрешните работи (МВР). Създадена е

възможност за служебното вписване в регистъра на НАП и на данните, съдържащи се в българските лични документи, издавани на пребиваващи в Република България чужденци. Посочената информация е от значение за идентификация на чуждестранните лица и намаляване на административната тежест. По този начин НАП ще има възможност да извършва служебно вписване на данните в регистъра без да е необходимо лицата да посещават лично офисите на агенцията.

6. Относно искането и предоставянето на информация от данъчно-осигурителната сметка

В чл. 87 са извършени следните допълнения:

А. В ал. 7 на посочената разпоредба след думите „лично от субекта“ се добавя „от изрично посочено от него пред орган по приходите лице“. По този начин е създадена възможност информацията от данъчно-осигурителната сметка и удостоверението за наличие на задължения да се получават от лице, различно от задълженото лице, без да е нужно представяне на нотариално заверено пълномощно. За да се постигне това, необходимо е задълженото лице, отправяйки искането за предоставянето на съответната информация/издаването на документ, изрично да посочи пред органа по приходите и лицето, което ще ги получи вместо него. Извършената промяна облекчава клиентите на НАП, вкл. и като намалява разходите им, за издаване на нотариално заверени пълномощни.

Б. Създава се ал. 11 на чл. 87:

„(11) За целите на комплексното административно обслужване компетентните органи могат да изискват и да получават от органите по приходите удостоверения за наличие или липса на задължения на лицето с изключение на задължения по невлезли в сила актове, както и разсрочени, отсрочени или обезпечени задължения.“

Допълнението на разпоредбата на чл. 87 чрез създаването на нова алинея 11 е обосновано от необходимостта да се синхронизира законодателството с извършените промени в Административно-процесуалния кодекс и Наредбата за административното обслужване и въвеждането на комплексното административно обслужване, в резултат на които за административните органи възникна задължение да осигуряват по служебен път информацията и доказателствените средства, нужни за издаването на съответните административни актове, свързани с предоставяните административни услуги. Тъй като липсата на задължения е едно от най- често срещаните условия, необходими за развитието на административните производства, обосновано е взимането на законодателно решение, позволяващо документът, удостоверяващ обстоятелството дали конкретно лице има задължения или не към определен момент, да може да бъде изискван и получаван от органа, пред който се развива съответното административно производство, респ. чрез който се осъществява комплексното административно обслужване. Така се постига и оптимизиране на процеса по събиране на информация от компетентните органи, намалява се административната тежест за клиентите на НАП при получаване на административни услуги, намаляват разходите за гражданите и бизнеса и се повишава доверието им в администрацията.

7. Относно издаване на акт, когато не е предвидено подаване на декларация и задължението не е платено и не е извършена ревизия.

В чл. 107, ал. 3 се създава изречение четвърто: „Акт може да се издаде и служебно въз основа на собствени данни, данни, получени от трети лица и организации, когато по закон не е предвидено подаване на декларация и задължението не е платено и не е извършена ревизия.“

Тази промяна е свързана с промяната на чл. 54, ал. 1 от ЗМДТ и въведената възможност за служебно деклариране на ППС, чрез обмен на данни между общините и МВР. Преди промяната в ДОПК в случаите, когато лицата не подават декларация и не плащат задълженията си, не можеше да се издаде акт за установяване на задължения по декларация, а можеше да се извърши само чрез ревизионно производство.

В чл. 109, ал. 1 накрая се поставя запетая и се добавя изразът „или от изтичането на годината, в която са постъпили данни, получени от трети лица и организации, в случаите, когато по този закон не е предвидено подаването на декларация“.

И тази промяна е свързана с чл. 54, ал. 1 от ЗМДТ.

8. По отношение на срока за извършване на проверка.

В чл. 110 се създава нова ал. 5:

„(5) Когато в закон не е предвидено друго, срокът за извършване на проверките не може да бъде по-дълъг от 6 месеца от датата на първото процесуално действие, което се удостоверява с протокол или връчено искане по чл. 37, ал. 3. Ако 6-месечният срок се окаже недостатъчен, той може да бъде продължен до 6 месеца с резолюция на органа, възложил проверката. Когато за резултатите от проверката се съставя протокол, същият се предоставя на лицето в 7-дневен срок от извършването ѝ.“

Създава се правна уредба, относно срока за извършване на проверка, както и за удължаването ѝ.

9. Относно прихващането или възстановяването на присъдени суми, обезщетения и разноски.

В чл. 129, ал. 5 т. 3 от ДОПК е отменена.

След промяната вече не подлежат на прихващане или възстановяване в полза на задълженото лице присъдени суми, обезщетения и направени разноски в хода на съдебно или административно производство по реда на ДОПК, като по този начин няма да се стига до прихващане или възстановяване на присъдени в полза на лицата частни вземания с публични такива.

Изплащането на посочените частни вземания се извършва от предвидения за това кредит от бюджета на НАП, съгласно реда на чл. 519, ал. 2 от Гражданския процесуален кодекс (ГПК) или при наличието на предпоставки за прихващане с вземания на НАП от частноправен характер – по реда на Закона за задълженията и договорите, а не от бюджетната сметка, по която се събират данъци и задължителни осигурителни вноски.

10. Относно опростената процедура за възстановяване.

В чл. 130 ал. 1 е изменена така:

„(1) В случаите, когато е подадена декларация с посочена в нея сума за възстановяване, както и когато е подадено искане за възстановяване по чл. 129, органът по приходите може да възстанови цялата претендирана сума по посочената от лицето банкова сметка или чрез пощенски запис в случаите на възстановяване на местни данъци на посочения от лицето адрес, като в платежното нареждане или пощенския запис задължително се отбелязват номерът и датата на декларацията, съответно искането за възстановяване.“

Регламентира се, че опростената процедура за възстановяване е приложима за всички данъци и задължителни осигурителни вноски, а не само за случаите на подаване на декларация свързана с данъчно облагане с подоходен данък или местен данък.

11. Относно правомощията, във връзка с изменение на задължения за данъци и задължителни осигурителни вноски.

В чл. 134, ал. 1, изречение второ след думите „да възложи ревизия“ се добавя „или да разпореди възлагането ѝ“.

С направената промяна в разпоредбата на чл. 134, ал. 1 от ДОПК се даде възможност, след преценка за наличие на основание за изменение, териториалният директор, вместо пряко

да възлага ревизионното производство по изменение на задължения за данъци и задължителни осигурителни вноски, да разпорежи възлагането на ревизията на друг орган по приходите. Изменението в разпоредбата има за цел оптимизиране на процеса на ревизионното производство по изменение на задължения за данъци и задължителни осигурителни вноски. При ревизия, възложена по реда на чл. 134 от ДОПК, органът, възложил ревизията, който следва да издаде и ревизионния акт е териториалният директор. В чл. 119, ал. 3 от ДОПК, обаче е предвидена хипотезата, когато органите по ал. 2 от същата норма (а именно органът възложил ревизията и ръководителят на ревизията) не могат да постигнат съгласие, ревизионният акт, съответно заповедта за прекратяване да се издава от друг орган по приходите, определен от териториалния директор или от оправомощено от него лице. На практика се получаваше колизия, при която ако в случаите на чл. 134 от ДОПК (преди промяната) орган, възложил ревизията е териториалният директор и при издаването на акта той не може да постигне съгласие с ръководителя на ревизията, ревизионният акт или заповедта за прекратяване ще трябва да бъде издаден от друг орган, който обаче ще бъде определен пак от териториалния директор или оправомощено от него лице. Това водеше до нарушаване на обективността при издаване на акта, предвидена в чл. 119, ал. 3 от ДОПК.

Възлагането на ревизия от териториалния директор предполага впоследствие управление на процеса, контрол на качеството му, както и издаване на ревизионен акт. Предвид наличието на множество други задължения на териториалния директор – административни и организационни, отпада прякото му участие в производство, което не е по-различно от другите производства по установяване на задължения, провеждани от ревизиращите екипи, съставени от органите по приходите. Целта е разделяне на функцията по административно ръководство и контрол на териториалния директор от пряката дейност на органите по приходите, с оглед осигуряване принципите на обективност, самостоятелност и независимост при осъществяване на производството по установяване на задължения за данъци и задължителни осигурителни вноски.

12. В чл. 156, ал. 5 думите „окръжния съд“ се заменят с „административния съд“.

Промяната има за цел единствено редакционно прецизиране на текста и съобразяването му с реда за обжалване на ревизионните актове, възприет в ДОПК, а именно съдебното обжалване да се извършва пред съответния административен съд.

13. Относно правилата за определяне на юрисконсултско възнаграждение за всяка инстанция.

В чл. 161, ал. 1 изречение трето се изменя така: „На администрацията вместо възнаграждение за адвокат се присъжда за всяка инстанция юрисконсултско възнаграждение в размера на минималното възнаграждение за един адвокат.“

С промяна в разпоредбата се преодолява разнопосочната съдебна практика, при присъждане на юрисконсултско възнаграждение.

14. Относно реда за погасяване на задължения установявани от общините.

В чл. 169 са направени следните допълнения:

А. Създава се ал. 3а:

„(3а) До заявяването им за принудително събиране задълженията за съответния вид, установявани от общините, се погасяват по реда на възникването им, а когато се отнасят за една и съща година, лицето има право да заяви кое от тях погасява.“

Б. В ал. 8 след цифрата „3“ се добавя „3а“.

С промените се въведе специален ред за погасяване на публичните вземания на общините, различен от общия ред за погасяване на публични вземания, регламентиран в ал. 3 на чл. 169 от ДОПК. Съгласно новия текст на ал. 3а редът на погасяване на общинските публични вземания се поставя в зависимост главно от реда на възникването им, като се започва от най-старото вземане. Право на избор кое вземане да погаси с преимущество задълженото лице има само ако тези вземания са възникнали в рамките на една и съща

календарна година. Промяната е с цел преодоляване на практиката задължените лица да погасяват преимуществено текущите си задължения към общината, а в същото време за по-старите им задължения от същия вид към общината да изтича давностният срок.

15. Регламентиране на хипотези, при които не се прилага абсолютната давност.

В чл. 171, ал. 2 накрая се поставя запетая и се добавя „или изпълнението е спряно по искане на длъжника“.

Промяна в разпоредбата на чл. 171, ал. 2 от ДОПК включва към изключенията при отсрочване и разсрочване, по отношение на които не се прилага абсолютната десетгодишна давност, и хипотезата, при която изпълнението е спряно по искане на длъжника. За публичните вземания законодателят е въвел 10 годишна абсолютна погасителна давност, независимо от прекъсванията и спиранията на давностния срок. В разпоредбата на чл. 171, ал. 2 е предвидено изключение, съгласно което публичното задължение не се счита за погасено с изтичането на 10 годишния давностен срок, когато е отсрочено или разсрочено. Това е така, защото отсрочването или разсрочването се разрешават по искане на длъжника и са в негова полза, и когато са допуснати, не могат да бъдат предприемани действия по принудително изпълнение. Спиране на изпълнението по искане на длъжника се допуска при наличие на предвидените в закона основания (чл. 153 от ДОПК, чл. 157 от ДОПК, чл. 222а (нов) и др.) и за времето на спиране, органът не може да предприема изпълнителни действия, което ограничава възможността за събиране на вземането в рамките на давностния срок, регламентиран с чл. 171, ал. 2 от ДОПК. Например в рамките на 10 годишния абсолютен давностен срок изпълнението може да бъде спряно за две, три или повече години през които не могат да бъдат предприети изпълнителни действия за реализиране на имуществото на длъжника, респ. за погасяване на вземането.

16. Служебно отписване при изтичане на давността.

В чл. 173 са направени следните изменения и допълнения:

А. Досегашният текст става ал. 1.

Б. Създава се ал. 2 със следното съдържание:

„(2) Вземанията се отписват служебно с изтичането на срока по чл. 171, ал. 2.“

С промяната се намалява административната тежест за данъчно-задължените лица като се въвежда служебно да се следи изтичането на срока по чл. 171, ал. 2 от ДОПК, независимо от спиране и прекъсване на давността на предвидените в ДОПК основания, а не лицето да подава възражение за изтекла давност. Промяната е относима за всички публични вземания, посочени в чл. 162 от ДОПК, а не само за тези, установявани от органи на НАП. Прилагането на института на абсолютната давност следва да съобрази и със специалните правила, предвидени за давността на вземанията в производството по несъстоятелност.

Голяма група от промените са свързани с подобряване на нормативния режим по принудително събиране на публичните вземания и повишаване на събираемостта, както и синхронизиране и уеднаквяване на нормативната регламентация по събиране на държавните и частните вземания.

17. Ускоряване на процеса по събиране на публичните вземания.

В чл. 178, ал. 3 след думите „срока за доброволно плащане“ запетаята и думите „като не се прилага чл. 182, ал. 1“ се заличават.

В чл. 182 са направени следните изменения:

А. В заглавието думата „Покана“ се заменя с „Действия“.

Б. Алинея 1 се отменя.

В. Алинея 2 се изменя така:

„(2) Ако задължението не бъде изпълнено в законоустановения срок, преди да бъдат предприети действия за принудителното му събиране, органът, установил вземането, съответно орган на Националната агенция за приходите, може:

1. да уведоми длъжника писмено, по телефона, с посещение на място, с електронно съобщение на посочен от него електронен адрес и/или по друг подходящ начин за последиците и възможните действия по събирането на вземането, в случай че не изпълни доброволно определените задължения;

2. ако задължението е по-голямо от 5000 лв. и не е представено обезпечение в размер на главницата и лихвите, да уведоми всички органи, които по силата на нормативни актове издават лицензии или разрешения за извършване на определени дейности, за които се изисква удостоверяване на публичните задължения.“

Г. В ал. 3 в текста преди т. 1 думите „органът по ал. 1“ се заменят с „органът, установил вземането“ и се поставя запетая.

Д. Алинея 6 се отменя.

Горепосочените промени са с оглед оптимизиране на процеса по събиране на публичните вземания, чрез отмяна на дублиращи се действия в различните етапи на производството, като отпада задължението на публичните взыскатели да изпращат покани за доброволно изпълнение.

С промените не се засягат правата на задължените лица, тъй като и със съобщението за доброволно изпълнение по чл. 221 те се информират за дължимото публично вземане, като им се дава 7-дневен срок за доброволно изпълнение, както и за последиците от неплащането му в предоставения срок. Същото има уведомителен характер и предхожда същината на процеса по принудително изпълнение. От друга страна, преди възлагането за събиране на вземането от НАП публичният взыскател разполага и с други различни механизми да информира лицата за съществуващите публични вземания – по телефона, чрез посещение на място, изпращане на електронно съобщение и/или по друг подходящ начин.

Целта на промяната е ускоряване на процеса по събиране на публичните вземания, намаляване на административните разходи при защита в максимална степен на интересите, както на задължените лица, така и на държавата и уеднаквяване на производството с това по ГПК.

До образуване на изпълнително дело в този период няма пречка спрямо просрочените и изискуеми вземания на взыскател НАП да се налагат обезпечителни мерки с постановление по чл. 195 от ДОПК.

18. Увеличаване на сумата за разсрочване и отсрочване ръководителя на съответната администрация.

В чл. 184, ал. 2 изречение първо се изменя така: „Извън случаите по ал. 1 разрешение за отсрочване или разсрочване се издава от ръководителя на съответната администрация, чийто орган е установил задължението – за задължения до 300 000 лв. и при условие, че разсрочване или отсрочване се иска до две години от датата на издаване на разрешението.“

Повишен е от 30 000 лв. на 300 000 лв. прагът на изискуемия размер на задълженията, които не са данъци и задължителни осигурителни вноски, за които ръководителите на администрациите, чийто орган е установил задължението могат да издават разрешение за разсрочване или отсрочване при условие, че разсрочване или отсрочване се иска до две години от датата на издаване на разрешението.

Цели се уеднаквяване на режима на отсрочване/разсрочване на другите публични задължения с този за данъци и задължителни осигурителни вноски.

19. Електронен заповор върху вземане по сметка в банка.

Създава се чл. 202а:

„Електронен заповор върху вземане по сметка в банка

Чл. 202а. (1) Електронен заповор върху вземане на длъжника по сметка в банка се налага от публичен изпълнител при условията и по реда на чл. 450а от Гражданския процесуален кодекс.

(2) За събирането на публични вземания държавата и общините са освободени от заплащането на такси и други разходи за достъпа до Единната среда за обмен на електронни запори по чл. 450а от Гражданския процесуален кодекс.“

Създадена е правна възможност за електронен запор върху вземане по сметка в банка и се създава идентичното правомощие на публичния изпълнител за достъп и ползване на Единната среда за обмен на електронни запори, предвидена в ГПК аналогично на съдебния изпълнител.

20. Запор върху ценни книжа и дялове.

В чл. 203 ал. 8 се изменя така:

„(8) Запорът върху дял от търговско дружество се налага чрез изпращане на запорно съобщение до Агенцията по вписванията. Запорът се вписва по реда за вписване на залог върху дял от търговско дружество и има действие от вписването му. Агенцията по вписванията уведомява дружеството за вписания запор.“

Агенцията по вписванията е компетентната администрация да отразява вписването в Търговския регистър.

21. Възбрана.

В чл. 205 са направени следните изменения:

А. В ал. 1, изречение първо думите „или кораб“ се заличават.

Б. Алинея 2 се изменя така:

„(2) Налагането на възбрана върху кораб се извършва чрез вписване на постановлението в съответните регистри на корабите при Изпълнителна агенция „Морска администрация“. За извършеното вписване Изпълнителна агенция „Морска администрация“ изпраща съобщение до длъжника. Прехвърлянето на правото на собственост, учредяването и прехвърлянето на вещни права и учредяването на вещни тежести върху кораба, извършени след получаване на постановлението за възбрана, нямат действие спрямо публичния взыскател.“

Прецизиран е редът за налагане на възбрана върху кораб, с оглед на факта че възбраната се вписва в съответните регистри на корабите при Изпълнителна агенция „Морска администрация“. Промяната се налага, тъй като липсва нормативно определен ред възбраната върху кораб да се извършва чрез вписване на постановлението с разпореждане на съдия по вписванията. Липсата на регламентация за вписване на възбрана върху кораб от своя страна затруднява действието на възбраната спрямо трети лица с оглед непротивопоставимостта спрямо държавата на придобитите права, след датата на вписването. Съгласно чл. 47 от Кодекса на търговското корабоплаване всяко прехвърляне на собственост, както и учредяване на ипотека, върху кораб или кораб в строеж, може да се противопостави на трети лица само след вписването в съответния регистър на корабите.

22. Относно образуването на изпълнително дело.

В чл. 220 ал. 1 се изменя така:

„(1) Когато публичното вземане не бъде платено в срок, изпълнително производство се образува въз основа на заявление по електронен път до публичния изпълнител от публичния взыскател.“

С промяната се оптимизира процесът на предявяване на публичните вземания за събиране от публичните взыскатели към публичния изпълнител, като е предвидено изпращане само по електронен път на заявление за изпълнение, съдържащо всички данни за съответното публично вземане, чието изпълнение се иска. Публичният взыскател носи отговорност за съществуването на публичното вземане и за достоверността на данните, съдържащи се в заявлението.

23. Относно започването на производството.

В чл. 221 са направени следните изменения:

А. В ал. 1 думите „в 7-дневния срок от получаването на поканата по чл. 182, ал. 1“ се заменят с „в срок“.

Б. Алинея 6 се изменя така:

„(6) В случаите, когато мерките по чл. 182, ал. 2, т. 2 и ал. 4 не са предприети от съответния орган и ако задължението е в размер над 5000 лв. и не е представено обезпечение в размера на главницата и лихвите, публичният изпълнител може да уведоми всички органи, които по силата на нормативни актове издават лицензии или разрешения за извършване на определени дейности, за които се изисква удостоверяване на задължения към държавата.“

Промените в чл. 221 са свързани с отмяната на задължителната покана в чл. 182 от ДОПК.

24. По отношение на спирането на принудителното изпълнение при особени случаи.

Създаден е нов чл. 222а:

„Спиране при особени случаи

Чл. 222а. (1) С разпореждане на публичния изпълнител принудителното изпълнение се спира, като се начисляват лихви за срока на спирането, в случай че след определяне начина на продажба до датата на провеждане на търга с явно наддаване, съответно до изтичане на срока за подаване на предложенията при търга с тайно наддаване, длъжникът внесе 20 на сто от размера на вземанията и писмено се задължи да внася на органа по принудително изпълнение всеки месец по 20 на сто от тях. Внасянето на сумите се счита за извършено с отразяването му по съответната сметка.

(2) Когато длъжникът не плати някоя от вноските по ал. 1, публичният изпълнител възобновява изпълнението, без длъжникът да може да иска ново спиране.

(3) Алинея 1 не се прилага, когато се продава заложена или ипотекирана вещ, както и по отношение на юридически лица или еднолични търговци, за които е взето решение за прекратяване с ликвидация или е открито производство по несъстоятелност.“

С предложението текст на чл. 222а от ДОПК се създава възможност принудителното изпълнение да бъде спряно ако след определяне начина на продажба до датата на провеждане на търга с явно наддаване, съответно до изтичане на срока за подаване на предложенията при търга с тайно наддаване, длъжникът внесе 20 на сто от размера на вземанията и писмено се задължи да погасява 20 на сто от тях ежемесечно. Чрез предложението се предоставя възможност длъжникът да съхрани имуществото, обект на изпълнение. Аналогична е и разпоредба на чл. 454 от ГПК.

25. Изоставени в полза на държавата вещи.

В чл. 234 се създава нова ал. 6:

„(6) При отпадане на основанията за изземване и в случай че в тримесечен срок от уведомяването длъжникът не вдигне иззетите вещи, същите се считат за изоставени в полза на държавата. В тези случаи публичният изпълнител издава постановление.“

Промяната предвижда в случаите на иззети в хода на принудителното изпълнение вещи, собственост на длъжника, че ако в тримесечен срок от уведомяването му длъжникът не вдигне вещите, същите се считат за изоставени в полза на държавата. Създава се ред и начин за действие по отношение на вещи, собственост на длъжници, които са се дезинтересирали от вещите си и по този начин създават разходи на администрацията за съхранение. Регламентацията е приложима относно стоките – обект на фискален контрол, които са бързоразвалящи се, а не могат да бъдат реализирани.

26. Относно привличането на независим оценител или друго лице от съответната професия.

В чл. 235 са направени следните изменения и допълнения:

А. В ал. 1:

а) изречение второ се изменя така: „При необходимост за оценката може да бъде привлечен оценител, вписан в регистъра на Камарата на независимите оценители в България.“;

б) създадено е изречение трето: „Когато в регистъра няма експерт от съответната област или той не може или откаже да извърши оценката, може да бъде привлечено друго лице от съответната професия или област.“

Б. В ал. 2 след думата „оценка“ се добавя „която не може да бъде по-ниска от определената от вещото лице“.

В. Създават се ал. 4 и 5:

„(4) Алинея 3 не се прилага при нова продаван по реда на чл. 250, ал. 4 или чл. 254, ал. 10.

(5) Окончателната оценка не подлежи на обжалване.“

Съгласно предложението за промяна в чл. 235 от ДОПК, при необходимост за оценката на вещи, предмет на принудително изпълнение отпада задължението да бъде привлечен оценител от специално воден от НАП регистър на оценителите, а може да бъде привлечен оценител, вписан в регистъра на Камарата на независимите оценители в България. Когато в регистъра няма експерт от съответната област или той не може, или откаже да извърши оценката, може да бъде привлечено друго лице от съответната професия или област. Промяната е наложена от факта, че със Закона за независимите оценители (Обн. ДВ. бр.98 от 14 Ноември 2008г., в сила от 15.12.2008г.) е регламентиран ред за получаване на сертификат за правоспособност на независим оценител и регистрацията в регистъра на Камарата за независимите оценители. Поддържането на списък в НАП на оценителите е лишено от смисъл предвид поддържането на актуални данни на лицата, притежаващи сертификат за независим оценител в регистър на професионална организация каквато е Камарата на независимите оценители.

27. Отпадане на контролната оценка в хода на производството по принудително изпълнение.

Член 236 се отменя.

В чл. 241, ал. 1 думите „и 236“ се заличават.

Една от основните промени в Глава двадесет и пета е отмяната на възможността за извършване контролната оценка на вещите, предмет на изпълнението и нейното обжалване. Целта на отмяната е да се постигне бърз и ефективен изпълнителен процес по ДОПК, конкурентен и равностоен на производството по ГПК. Контролната оценка в производството по принудително изпълнение е отделно производство по оценяване на вещите, предмет на изпълнението, което представлява тройна експертиза и се извършва по процедура, характеризираща се с голяма продължителност в противовес на изискуемата бързина за изпълнителния процес. Контролната оценка се обжалва по отделен ред, което допълнително забавя производството. Голямата продължителност на изпълнителното производство не е нито в интерес на длъжника, нито в интерес на държавата, защото изисква значителен финансов ресурс. За сравнение, в производството по ГПК, където държавата се счита за присъединен възискател, събирането на публични вземания по реда на ГПК не предвижда подобни възможности за оценяване и обжалване.

28. Относно разширяване на кръга от вещи, подлежащи на реализация чрез продажба на постоянно определени места.

В чл. 238, ал. 5 числото „500“ се заменя с „5000“.

В чл. 240, ал. 2 изречение второ се изменя така: „Ако след покриване на разносните, главницата и лихвите е налице остатък, се прилага чл. 255.“

Измененията в разпоредбите на чл. 238, ал. 5 и чл. 240 от ДОПК целят осигуряване на бърз и ефективен изпълнителен процес по ДОПК, като се разширява кръга от движими вещи, които се реализират чрез публична продажба на постоянно определени места като максималният праг на първоначалната цена на продаваните вещи се завишава от 500 лв. на 5000 лв. Аналогичен е и текстът на чл. 474, ал. 5 от ГПК.

29. Относно оптимизиране и ускоряване на производството по принудително изпълнение.

• В чл. 242 са направени следните изменения и допълнения:

А. В ал. 2 накрая се поставя запетая и се добавя „или чрез търг“.

Б. Алинея 3 се изменя така:

„(3) Продажбата на стоки може да се извършва чрез борсите или тържищата по установените за тях правила за не повече от един месец от първоначалното им предлагане на съответната борса или тържище или чрез търг.“

В. В ал. 4 накрая се добавя „или чрез обменните бюра“.

• В чл. 243, ал. 4 се изменя така:

„(4) Съобщението се разгласява и чрез поставянето му на местата, където ще се извършва огледът или продажбата, и се публикува на интернет страницата на Националната агенция за приходите.“

• В чл. 244 са направени следните изменения и допълнения:

А. В ал. 1 числото „500“ се заменя с „5000“.

Б. В ал. 2 думите „борси, тържища и“ се заличават.

В. Алинея 3 се изменя така:

„(3) Продажбата чрез магазини се извършва по установените за тях правила.“

Г. Създава се ал. 4:

„(4) Вещите по ал. 1 могат да се продават и по електронен път по ред, определен от изпълнителния директор на Националната агенция за приходите.“

С направените промени се дава възможност в хода на принудителното изпълнение, за всички движими вещи, независимо дали могат да се класифицират като стоки, търгувани на борсите да се реализират както чрез борсите или тържищата по установените за тях правила, за не повече от един месец от първоначалното им предлагане на съответната борса или тържище, така и чрез търг. С извършените промени в чл. 242, ал. 3, чл. 243 и чл. 244 от ДОПК е отчетена спецификата на дейностите по продажба на вещи в производството по принудително изпълнение по ДОПК, с оглед изискванията и специфичните правила за продажба на стоки на стокови борси и тържища, регламентирани в Закона за стоковите борси и тържищата. Промените имат за цел бързина и ефективност на принудителното изпълнение по ДОПК.

• В чл. 245 са направени следните изменения:

А. В ал. 1 думите „90 на сто“ се заменят със „75 на сто“.

Б. В ал. 2 думите „80 на сто“ се заменят с „50 на сто“.

В. Алинея 3 се отменя.

Г. В ал. 4 цифрата „9“ се заменя с „6“.

• В чл. 250 са направени следните изменения и допълнения:

А. Алинея 2 се изменя така:

„(2) Продажната цена на вещта на новия търг се определя в размер 75 на сто от първоначалната тръжна цена на предишния търг. На следващия търг продажната цена на вещта се определя в размер 50 на сто от първоначалната тръжна цена.“

Б. В ал. 4 накрая се добавя „или се насрочва нова продан“.

• В чл. 254 са направени следните изменения и допълнения:

А. В ал. 2 изречение първо се изменя така: „След изтичане на срока по ал. 1 публичният изпълнител обявява за купувач участника, предложил следващата най-висока цена, като му изпраща електронно съобщение на посочения от него електронен адрес.“

Б. Създава се ал. 3:

„(3) Електронното съобщение по ал. 2 се смята за връчено с изтичане на тридневен срок от изпращането му.“

В. Досегашната ал. 3 става ал. 4 и в нея накрая се добавя „след изтичане на тримесечен срок от датата на провеждане на търга“.

Г. Досегашната ал. 4 става ал. 5.

Д. Създава се нова ал. 6:

„(6) След плащане на цената от участник, обявен за купувач, внесеният депозит се връща на наддавачите, които не са били обявени за купувачи. Ако в тримесечен срок от датата на

провеждане на търга цената не е платена от участник, обявен за купувач, всеки наддавач, който не е обявен за купувач, може да изтегли депозита си.“

Е. Досегашната ал. 5 става ал. 7.

Ж. Досегашната ал. 6 става ал. 8 и се изменя така:

„(8) Продажната цена на вещта на новия търг се определя в размер 75 на сто от началната тръжна цена на предишния търг. На следващия търг продажната цена се определя в размер 50 на сто от първоначалната продажна цена.“

З. Досегашната ал. 7 става ал. 9 и се изменя така:

„(9) Когато след последния търг вещта не бъде продадена, по искане на публичния взискател тя му се възлага по цена 50 на сто от първоначалната тръжна цена. Когато публичните взискатели, направили искане за възлагане, са повече от един, вещта се възлага на взискателя с най-големи вземания. Уравняването на сметките между взискателите се извършва от публичния изпълнител при последващи изпълнения върху имуществото на длъжника.“

И. Досегашната ал. 8 става ал. 10 и се изменя така:

„(10) Когато вещта не се възложи в случаите по ал. 9, тя се освобождава от изпълнение или се насрочва нова продажна.“

Чрез промените в чл. 245, чл. 250 и чл. 254 от ДОПК се намаляват сроковете за провеждане на публичните продажби, което се налага и с цел съобразяване на сроковете за провеждане на продажбите с императивните срокове в чл. 191, ал. 2 и чл. 193, ал. 4 от ДОПК. Тези императивни срокове преклудират правото на публичните изпълнители на НАП да извършват изпълнителни действия върху имуществото на длъжника при конкуренция с изпълнително производство по ГПК или с производство по несъстоятелност по Търговския закон. В тези случаи, публичният изпълнител разполага с ограничен 6 месечен срок за приключване на реализацията на имуществото, върху което е започнало принудително изпълнение за удовлетворяване на публичните вземания срещу длъжника, след изтичането на срока, имуществото се реализира от съдебния изпълнител, респ. от синдика.

• **В чл. 247, ал. 4** след думите „документи за самоличност“ се поставя запетая, добавя се „посочен електронен адрес, както и банкова сметка, по която в определените от закона случаи да се върне внесеният депозит“ и се поставя запетая.

• **В чл. 249 са направени следните изменения и допълнения:**

А. В ал. 2, изречение първо накрая се добавя „на посочения от него електронен адрес“, а в изречение второ накрая се добавя „след изтичане на тримесечен срок от датата на провеждане на търга“.

Б. Създава се ал. 3:

„(3) Електронното съобщение по ал. 2 се смята за връчено с изтичане на тридневен срок от изпращането му.“

В. Досегашната ал. 3 става ал. 4.

Г. Създава се ал. 5:

„(5) След плащане на цената от участник, обявен за купувач, внесеният депозит се връща на наддавачите, които не са били обявени за купувачи. Ако в тримесечен срок от датата на провеждане на търга цената не е платена от участник, обявен за купувач, всеки наддавач, който не е обявен за купувач, може да изтегли депозита си.“

Д. Досегашната ал. 4 става ал. 6 и в нея думите „ал. 2 и 3“ се заменят с „ал. 2 и 4“.

Оптимизира се процесът по водене на кореспонденция със следващите наддавачи, в случай, че обявеният за купувач не внесе цената в срок. При действащата преди изменението уредба, на практика едно лице или свързани лица посредством едно много ниско наддавателно предложение, близко до първоначалната продажна цена, едно много високо наддавателно предложение и няколко междинни наддавателни предложения, можеха да придобият имота на най-близката до началната цена, като се загуби само един депозит този на първия обявен за купувач. Промяната в разпоредбите на чл. 247-249 и чл. 254 от ДОПК целят постигане на по-висока цена при реализация на вещите и погасяване на разноските, като не се дава възможност за изтегляне на депозитите преди определяне на купувач. Този нов механизъм ще постигне гарантиран интерес за придобиване на вещта – предмет на търга, от участващите в него лица.

30. Преходни и заключителни разпоредби.

§ 54. Неприклучените към датата на влизането в сила на този закон производства по чл. 235, чл. 236 и по глава двадесет и шеста се довършват по досегашния ред.

Предвидена е преходна норма за започналите към датата на влизане в сила на закона, но неприклучили производства по оценка на вещи и контролна оценка в хода на изпълнителното производство, както и по отношение на всички започнали към 1 януари 2016 г. производства по публична продажба. За започнали се считат всички производства, за които е издаден акт за образуването им или е извършено първото действие от съответното производство. Например връчено разпореждане за окончателна оценка и постъпило искане за възлагане на нова или контролна оценка по чл. 236 от ДОПК – до 31.12.2015г. При производствата по глава двадесет и шеста от ДОПК това е проведена поне една публична продажба или издаденото и публикувано съобщение за първи по ред търг – до 31.12.2015 г. За започнали и незавършили се считат всички продажби чрез търг, които към 1 януари 2016 г. не са провели последен пети търг на 50 на сто от първоначалната тръжна цена. Тези производства се довършват по досегашния ред, включително с публикуване на съобщение в централен ежедневник.

**ИЗПЪЛНИТЕЛЕН ДИРЕКТОР
НА НАЦИОНАЛНАТА АГЕНЦИЯ
ЗА ПРИХОДИТЕ:**

/БОЙКО АТАНАСОВ/

